

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ASMENŲ, NUKENTĖJUSIŲ NUO 1939–1990 METŲ OKUPACIJŲ, TEISINIO STATUSO ĮSTATYMO NR. VIII-342 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3307

2024 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. gruodžio 4 d. sprendimo Nr. SV-S-1207 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 5 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymo Nr. VIII-342 5 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-3307 (toliau – Įstatymo projektas), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti Įstatymo projektą, atsižvelgiant į toliau pateiktą pasiūlymą.

Pritarus Įstatymo projektu siūlomam teisiniam reguliavimui, į Įstatymo projektu siūlomą nustatyti naują asmenų, kurie būtų pripažįstami tremtiniais prilygintais asmenimis, grupę patektų ir galiojančio Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymo (toliau – Įstatymas) 5 straipsnio 2 dalies 5 punkto b papunktyje nurodyti asmenys, todėl, siekiant teisinio aiškumo, taip pat įvertinant tai, kad paskutiniai iš Lietuvos represuoti asmenys iš tremties vietų buvo paleisti vadovaujantis Sovietų sąjungos Aukščiausiosios Tarybos prezidiumo 1963 m. gruodžio 6 d. įsaku, pagal kurį jie iš tremties pradėti paleisti 1964 m., tačiau be teisės gyventi Lietuvoje, o grįžti į Lietuvą galėjo tik gavę Lietuvos SSR Ministrų Tarybos leidimą gyventi Lietuvoje, ir, esant tokioms aplinkybėms, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro teigimu, būtų pagrįsta šių asmenų gimimo iki 1964 m. gruodžio 31 d. faktą laikyti skiriamąja sąlyga pripažįstant juos tremtiniais prilygintais asmenimis, siūlytina Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomą keisti Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 5 punktą išdėstyti taip:

„1 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnio 2 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) asmenys, gimę (įvaikinti):

a) politinių kalinių ar tremtinių šeimose tremtyje arba už Lietuvos ribų, jeigu bent vienas iš tėvų (įtėvių) tuo metu buvo politinis kalinys ar tremtinys, kuriam pasibaigė įkalinimo

ar tremties (ištrėmimo, nutrėmimo) laikas, kai nėra archyvinių įrodymų, kad abiem tėvams (įtėviams) arba turėtam vieninteliam iš tėvų (įtėvių) buvo leista grįžti ir gyventi Lietuvoje;

b) 1965 m. sausio 1 d. ir vėliau buvusių politinių kalinių ar tremtinių šeimose už Lietuvos ribų, jeigu bent vienam iš tėvų (tėvių) buvo suvaržytos galimybės grįžti į Lietuvą, buvo ribojamas gyvenamosios vietos įregistravimas ir įsidarbinimas Lietuvoje ir dėl šių aplinkybių jis per 6 metus nuo leidimo grįžti į Lietuvą datos nebuvo grįžęs į Lietuvą, kai šias aplinkybes jis pagrindžia dokumentais (jei tokių dokumentų nėra, aplinkybės turi būti nustatomos bendrosios kompetencijos teismo sprendimu kaip juridinę reikšmę turintis faktas);

c) iki 1964 m. gruodžio 31 d. buvusių politinių kalinių ar tremtinių šeimose už Lietuvos ribų, jeigu bent vienas iš tėvų (tėvių) tuo metu buvo politinis kalinys ar tremtinys, kuriam pasibaigė įkalinimo ar tremties (ištrėmimo, nutrėmimo, uždraudimo grįžti į Lietuvą) laikas ir kuris iki vaiko gimimo nebuvo grįžęs nuolat gyventi į Lietuvą.“

2. Atkreipti Seimo dėmesį į tai, kad Įstatymo projektu teikiamam pasiūlymui įgyvendinti papildomų lėšų nereikės, tačiau įvertinus tai, kad, pritarus Įstatymo projektu teikiamam pasiūlymui, tremtiniais prilyginti asmenys įgytų teisę pagal Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymą gauti nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją, reikėtų papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų šioms pensijoms mokėti. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis apie asmenų, galinčių pretenduoti į nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinį statusą, skaičių, 2024 m. teisę į nukentėjusiųjų asmenų valstybinę pensiją galėtų įgyti apie 120 asmenų, o nuo 2025 m. iki 2028 m. kiekvienais metais – dar apie 70 asmenų. Atsižvelgiant į tai, kad siūloma Įstatymo projekto įsigaliojimo data – 2024 m. liepos 1 d., nukentėjusiųjų asmenų valstybinėms pensijoms mokėti 2024 m. II pusmečiui reikėtų apie 28 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų. Šios lėšos būtų naudojamos iš 2024 metais Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų nukentėjusiųjų asmenų valstybinėms pensijoms mokėti.

Ministras Pirmininkas

Socialinės apsaugos ir darbo ministras